

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00140&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00140. Силікоз

Автори: Panu Oksa, Pia Nynäs
Редактор оригінального тексту: Martti Teikari
Дата останнього оновлення: 2017-03-21

Основні положення

- Силікоз проявляється у вигляді вузликового фіброзу легеневої тканини, особливо у верхніх відділах легень.
- Підвищеною є схильність до розвитку раку легень і легеневого туберкульозу.
- Робітники з групи ризику розвитку професійного силікозу повинні проходити попередній медичний огляд і, в подальшому, регулярні контрольні медичні огляди кожні три роки.

Контакт

- На території Європейського Союзу роботодавці та асоціації працівників домовилися щодо зменшення впливу пилу кристалічного кремнезему. Збірник практичних рекомендацій (The Good practice guide), що пов'язаний з угодою, містить інструкції для різних галузей промисловості щодо досягнення цієї мети.
- Основна мета — запобігти впливу пилу кристалічного кремнезему (діоксиду кремнію), тобто кварцу, кристобаліту або тридиміту. Це досягається або шляхом удосконалення методів роботи, технічних модифікацій робочого середовища (контроль пилу) або, як останній варіант, шляхом носіння особистих респіраторів P2.
- Вплив шкідливих речовин може мати місце в наступних професіях:
 - гірничодобувна промисловість, кар'єрні, кам'яні, будівельні роботи та ливарне виробництво

- виробництво скла, порцеляни, емалі, глини та кам'яних виробів
- піскоструминні та шліфувальні роботи
- виготовлення та демонтаж вогнетривких матеріалів
- будівельна галузь: знесення старих конструкцій для ремонтних робіт, сухе шліфування та очищення. На додачу до силікатних мінералів використовується азбест, наприклад, для виробництва обшивки труб (вплив змішаного пилу).

Захворювання

- Кристалічні форми кремнезему зазвичай викликають хронічний легеневий фіброз, силікоз (хвороба шліфувальників).
- У пацієнтів з силікозом, як правило, в анамнезі є вплив силікатного пилу протягом періоду, що перевищує 10 років, і латентний період, що зазвичай перевищує 20 років.
- Більш рідкісний гострий силікоз може розвинути протягом декількох тижнів або місяців після надзвичайно сильного впливу та може швидко призвести до дихальної недостатності.
- Вплив змішаного пилу (одночасний вплив комбінацій мінерального пилу) може викликати атиповий фіброз легень (змішаний пиловий пневмоконіоз).
- Силікоз сприяє розвитку у особи легеневого туберкульозу (силікотуберкульозу), що розглядається як професійне захворювання (у випадку первинного встановлення діагнозу силікозу).
- IARC (Міжнародне агентство з дослідження раку/BOOЗ) класифікує кристалічний кремнеземний пил як канцерогенний для людини (група 1).
- Рак легень у пацієнтів з силікозом також розглядається як професійне захворювання.

Клінічна картина

- Рентгенографія органів грудної порожнини, в основному, виявляє вузликаний фіброз у верхніх легневих полях та кальцифікацію лімфатичних вузлів коренів легень. При гострій формі спостерігається зниження прозорості легеневої паренхіми у вигляді матового скла.

- При повільному прогресування захворювання у пацієнта тривалий час немає симптомів. На пізній стадії і при гострій формі симптоми можуть включати подразнюючий кашель і задишку.
- При аускультатії можна вислухати ясні інспіраторні хрипи в середині та в кінці вдиху (аудіозразок [audio 00004 Silicosis]).
- Легеневі функціональні тести першочергово можуть показати зменшення життєвої ємності легень. З розвитком захворювання спостерігається обструкція та порушення дифузії.

Діагностика

- Значний вплив пилу кремнезему
- Навіть за наявності явних відхилень рентгенологічних даних пацієнт може не мати симптомів.
- Під час проведення диференційної діагностики слід виключити саркоїдоз.
- Іноді — біопсія легень
- Легеневі функціональні тести допомагають визначити ступінь непрацездатності.

Спостереження

- Існують спеціальні національні інструкції щодо регулярного спостереження за працівниками з групи ризику розвитку професійного силікозу.
 - Працівник повинен пройти попередній медичний огляд і в подальшому регулярні контрольні медичні огляди кожні три роки.
 - Огляд повинен включати збір анамнезу, клінічне обстеження, рентгенографію органів грудної порожнини (в прямій і боковій проекції) і спірометрію.
- Якщо результати огляду особи, яка зазнала впливу, вказують на пневмоконіоз, клініко-діагностичне обстеження повинне проводитись у спеціалізованому відділенні лікарні або іншому спеціалізованому закладі.
- Необхідно вжити заходів, що стосуються страхового покриття професійного захворювання.

- Оскільки захворювання, спричинені впливом шкідливих речовин, можуть проявитися лише через багато років, медичні огляди слід продовжувати і після того, як їх вплив припиниться.

Пов'язані ресурси

- Література [пов'язані] [00190] Silicosis – Related reso...

Джерела інформації

R1. The European network for silica (NEPSI). Good practice guide
[веб] <http://www.nepsi.eu/site...>

Аудіо

- [Аудіо 00004. Silicosis.](#)

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.
Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.
Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm00140 Ключ сортування: 006.082 Тип: EBM Guidelines

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-03-21

Автор(и): Panu OksaPia Nynäs Автор(и) попередніх версій статті: Matti S.Huuskonen Редактор(и): Martti Teikari
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Kristian Lampe Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd
Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії

EBM Guidelines Occupational health service Occupational medicine Pulmonary diseases

Ключові слова індексу

mesh: Silicosis silicotuberculosis speciality: Occupational health service speciality: Occupational medicine mesh: Quartz
mesh: Pulmonary Fibrosis mesh: Silicon Dioxide mesh: Tuberculosis, Pulmonary mesh: Occupational Diseases
mesh: mixed dust pneumoconiosis speciality: Pulmonary diseases icpc-2: R99